ၽိုၼ်လိၵ်ႈလွင်ႈပိုၼ်းၽြေႃးပဵၼ်လဝ်ႈပလသိၵျိင်ႇၵငလႈပိုၼ်းမိူင်းသႅၼ်ဝီ

ၸိုဝ်ႈၽိုၼ်လိၵ်ႈ – လွင်ႈပိုၼ်းၽြေႃးပဵၼ်လဝ်ႈပလသိၵျိင်ႇၵ (ၵၢမ်ႇၼၼ်) ပိုၼ်းၽြေႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵေႃႉမိူင်း

ၸိုဝ်ႈၽူႈတႅမ်ႈ – ၸဝ်ႈၶူး ပၺ်ၺႃႇသီႇရိ သၢႆပွၼ်

ပီတႅမ်ႈ – ပီၶရိတ်ႉ 2013

မၢႆတွင်း – ပဵၼ်ၽိုၼ်လိၵ်ႈ ၵၼ်ၽူႈတႅမ်ႈၵဝ်ၵၢၼ်လူငၼတီႈၼႂ်းပၢင်ႁုမ်ႁွမ်ႇၽူႈႁႅၼ်ႉလိၵ်ႈလူင်
ပွၵ်ႈၵမ်း(1) တီႈဝတ်ႉတႆးၵွင်ႇမႄႇၽုင်ႇသႃႇ ၵဝ်ႈလၵ်း ဝဵင်းတႃႈႁုင်ႈ ၼႂ်းလိူၼ် December 2013။

လံ်ပ့်ုဂ်ံခ်ာ်းလွင်; ပိုခ်ာ်းဖြေးပ်ခ်ာ်လဝ့်ပလသိရိုင်,ဂ
(ဂာမ်,ခခေ်) ပိုခ်ာ်းဖြေးပ်ခ်ာ်လဝ့်ဂေ့,မိုင်း

လဝ့်ခူး Dr. ပလို်လူသိရိ သါပွခ်
ဂ်မ်ဖျူးဂူၢခ်း ခေ့းလိဂ်. သ့,ရိပုတ်.တ၊ မူ,ဃေ့

ခေ့ုပိုတ်,ရူဝ်ဂ်ာဂ်း

ခ်ငိုးဖိုခ်လိဂ်; 'လံ်ပ့်ုဂ်ံခ်ာ်းလွင်; ပိုခ်ာ်းဖြေးပ်ခ်ာ်လဝ့် ပလသိဂိုင်,ဂ'ခ်ႈ တေပိုတ်,ငခေ- **မ့ါ (ဂ) လိုဝ့်ပပ်.** ပပ်.ဂာခ်ႋခ်.ႋု.ခ်ႈ လိုဝ့်ဝု့ဂုိဝ်၊ **မ့ါ (ခ) ပိုခ်ာ်းလင်,ဂ,** ဂာခ်ဝု့တ်မ်မိုဝ်လ့် ဖ်ငဂေ့.တ်မ်ငတ, ဥူ,၊ **မ့ါ (င) ဂျာင်;ဖောင်လင်,ဂ,** ဂာဝ်သွင်ဂိဝ်၊ သါမ်ဂိဝ်သေတ်မ်ငခေ,ငတ,ဥူ,၊ **မ့ါ (ဃ) ခေ့ုဂူါမ်း** ဂာဝ်ဂူါမ်းသင် သေတ်မ်;၊ **မ့ါ (သ) ခေ့ုယှိုင်းဂာခ်း** မီးလိုင်.ဂိုဝ်ငလ့တ်မ်;၊ **မ့ါ (လု) ခဝိုဝ်.ဂူါမ်း** ဂာခ်မ်ုလွမ်းခ်ငိုး ပပ်.လင်,ဂ,၊ **မ့ါ (တ) ခေ့ုထတ်းသါင်** ခ်ငိုးပပ်.ခ်ႈ ဂျခ်ထိုင်လိုင်.ဂိုဝ်၊ မီးလိုင်.ဂိုဝ်ငတ,ဥူ,၊ **မ့ါ (ထ) ခေ့ုမုင်;မွင်း** ဂိဝ်,လူလို်; ပပ်.လင်,ဂ,တီးခ်ႈ မိုဝ်းခေ့မ်ုး ထုဂ်,လီဂျ်တ်းဂိုဝ်ငတ,ဥူ, လိုဝ်းခ်ႈ.ယူ,။

(ဂ) လိုဝ့်ပပ်.- ပိုခ်ာ်းဖြေးပ်ခ်ာ်လဝ့် ပလသိဂိုင်,ဂ ဂာမ်,ခခေ် ဖြေးပ်ခ်ာ်လဝ့်ဂေ့,မိုင်း။

(ခ) ပိုခ်ာ်းလင်,ဂ,-

ဂာခ်ဝု့'တ်မ်;မိုဝ်;လ့်? ဖ်ငဂေ့.တ်မ်;? ဖ်ငတွင်းပါခ်,'ငတ,ဥူ,လိုဝ်းခ်ႈ ပေုဂာဝ်လွမ်းခ်ငိုးပိုခ်ာ်း ပပ်.ဝု့ ပိုခ်ာ်းဖြေးပ်ခ်ာ်လဝ့်ခ်ႈ လိ;ဂျခ်ဂိပ်းတ်မ်;မ်ုး မွဂ်;လိတ်းပွဂ်;ခ်ယဝ်.။ ဂာခ်တ်မ်;ဝိ.ပပ်.ခ်ႈ လိ;ဂျခ်ဝု့ ပိ **1265**၊ ပိသ့,သခေ့, **2440**၊ လိုခ် **12** ခ်ယဝ်.။ ဂူခ်းတ်မ်;မခ်း ဂာမ်,လါတ်;ပုးဝိ.။ ဂာခ် ခိုခ်းငမုးတ်မ်;ငတ. ပ်ခ်လလေးလါးလိုခ်;၊ ဂွင်းထုဝ်,လိခ်၊ ခိုခ်းတ်မ်;ဝိ. မိုဝ်;ပိဂေ့းလ့, **1341**၊ ပိ သ့,သခေ့, **2522**ခ်ယဝ်.။ ဂူခ်းလူ,တါခ်းမခ်း ပ်ခ်လါးငိုခ်းငလ; ယွတ်;ငိုခ်းခဝ်ပူ,ဂွဂ်, လူ,ဝိ.ခ် ယဝ်.။ ဂာခ်ဂါတ်းသိ်င်ဝိ.ငတ. ပ်ခ်လလေးမိုင်းပါင်၊ ဂါတ်းဝိ.မိုဝ်;ပိဂေ့းလ့, **1346**၊ လိုခ်သိပ်းလွင်; သါမ်ခမ်;၊ ဝခ်းပုတ်. **1984** လိုခ်သ်ပ်.ထ်မ်,ပိုဝ်, **12** ဝခ်းခ်ယဝ်.။

(င) ဂျာင်;ဖောင်-

ဂာခ်ဝု့ 'ဂာဝ်လါးလ့်သေတ်မ်;' ဂာခ်ဝု့ခခေ်. ပပ်.ခ်ႈ.လိ;ဂျခ် ဂာဝ်လါးလင်,ဂ,လူင် သါမ် ဂိဝ်သေ ဖွတ်;ဝိ.။ တင်းမူတ်းမီး **10** ဂခ် (သိပ်းခါခ်း)။ ခေ့လိဂ်;မခ်းမီး **167**၊ ဂူလို်းဂ့ု ခေ့လိဂ်; မခ်းသွင်ခေ့သွင်ခေ့ခ်ႈ သ့်,ဝိ.ခိုင်;ခေ့ဂူလို်း၊ ပေုသ့်,တင်းသွင်ခေ့ တေမီးခေ့လိဂ်;မခ်း **334** ခေ့ ခ်ႈ.။ ပ်ခ်ပပ်.လေ;ဂ်ခ် ဂာခ်ပ်ခ်တုမ်းခခေ်.ဝိ.။

(ဃ) ခေ့ုဂူါမ်း-

ဂာခ်ဝု့'ဂာဝ်ဂူါမ်းသင်သေတ်မ်;' ဂာခ်ဝု့ခခေ်. ခမ်.ဂူါမ်းမခ်း၊ ဝေုဂျါခ်မခ်း၊ ခိုဝ်.ဂူါမ်း မခ်း၊ ပ်ခ်ဂာခ်ခ်မ်.လ်ပ်;၊ ဂွခ်;ပူင်းလိသတ်.လိငတ.ငတ.။ လါးဥူ,လါးပိလင်,ဂ,မခ်းဂေ့; လိ;ဝု့ ဂတ်.ခ်ခ်,၊ ခ်မ်.လ်ပ်;၊ လိယွင်;ယေုငတ.ငတ.။ ခ်ငိုးခမ်.ဂူါမ်းမခ်းခခေ်. ဂူါမ်းမါခ်;ပုးခမ်ဝိ.၊ ပ,လိ

ၵျေႃႇပုၼ်းယူႇၽွင်ႈ၊ ယွၼ်ႉၶၢဝ်း ထဝ်ႈထလေးၼႆႉ တေလီႈဝႃႈ မီးၶၵ်ႉၵတ်ႉလူင်ႉလ်ၼ်ႇ ၽိၵ်ႇလိၵ်ႈမၢၼ်ႈ ၸလႄႈ ၽိၵ်ႇပႃႇလိၽွင်ႈယူႇ။

(သ) ၶေႃႈယိူင်းဢၢၼ်း-

-ၶၚ်ႇၵိုဝ် ပီႈၶွင်ႉတီး ပေႃးတေမီးတၢင်းႁူႉတၢင်းႁၼ် ၵိဝ်ႇလူလ်ႈ ပိုၼ်းၽြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ပလသိႁိၵ်ႇၵ ၵမ်ႇၶၢဝ်း ၽြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈၵျေႇမိူင်း၊ ၵၢၼ်ၼုၼ်ၵိၼ်း၊ ၼုၼ်ၽိူပ်ႉသီႇၶျေႈမိူင်း၊ ၼုၼ်ၶၵျေး၊ ၵျႇလူၼ်ႇၼဝ် မၢးလွႈသွၼ်းလွႈလေႇ။ ၵၢၼ်လေႇဝီႉ မိူဝ်ႈပီသုႇသၶျေႇ **236**၊ မိူဝ်ႈပီ **3** ပီႇလိႇ၊ မိူင်းသီႇႁူဝ်ႇ။

-ၶၚ်ႇၵိုဝ် ၵူၼ်းလ်ပ်ႈႁ်ၼ်းမၼ်း တေႁူႉလွင်ႈ ပိုၼ်းသုႇသၶျေႇ ၼဝ်ႈမၢးမိူင်းသ်ၼ်ႈဝီ၊ ယွၼ်ႉဝႃႈ သုႇသၶျေႇ ၼဝ်ႈမၢးမိူင်းသ်ၼ်ႈဝီၼႆႉ ပ်ၼ်ဝၢႆးထဝ်ႈငမ်းပၢႆးလူင် မိူင်းၵယုတ်ႉထယ မၢးႁၢၼ်ႈၽြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ သေ မၢးႁ်တ်းသုႇသၶျေႇ တီးၶၢင်ႈၸလႄႈ သုႇသၶျေႇ ထၚ်ႇၵိုဝ်ႈၵိူင်းမၢး တီးၶၢင်ႈႁ်ၚ်းႁ်ၚ်း။ သုႇသၶျေႇ ၵၢၼ်ၼဝ်ထဝ်ႈ ယိပ်းတိုဝ်းၶၢဝ်း သမ်ႉပ်ၼ်သုႇသၶျေႇ ထုမ်းလ်ၶၼ်ၵျေႈ ႁ်တ်းၵ်ႈလီႈႁူႉ။

-ၶၚ်ႇၵိုဝ် ပေႃးတေလီႈႁူႉဝႃႈ သုႇသၶျေႇၵိူင်းယူၼ်း(သုႇသၶျေႇၵိူင်းတီး) ၼဝ်ႈမၢး မိူင်းပွတ်းတူၵ်း ၼူင်းမိူဝ်ႈလ်? သမ်ႉမၢး ၵိုဝ်ႈၵိူင်းပွတ်းထိုဝ်းလ်လိူလိူ? မၢးၵိုဝ်ႈၵိူင်း တေႇထိုင်ပၢၼ်လ်? ဝ်ၢးသေသုႇသၶျေႇ ၵၢၼ်ၶၼ်ႉ ၼဝ်ႈမၢးၶ်ၚ်းမိူင်း သမ်ႉႁ်တ်းၵ်ႈ ၵူၼ်းမိူင်းႁဝ်း မေႃၶပ်ႉမေႃယမ် ၽြႃး၊ တြႃး၊ သၚ်ႇၼျႇမၢးၵျႈၵိုဝ်၊ မေႃႁ်ၼ်းၵၢဝ် ၵၢၼ်လိၵ်ႈၵၢၼ်လိူး ၶ်ၚ်းပိတၵတ်ႈထမ်းထဝ်ႈ ၵျႈၵိုဝ်ၶၼ်ထိုဝ်းၶၼ် တူလ်းၵၢဝ်ပိုၼ်းထဝ်ႈ ၵၢင်းသိုဝ်၊ ထဝ်ႈၵျေးလီႇ၊ ထဝ်ႈၶၢင်းၼမ်းၵူႇၼဝ် ၵၢၼ်ပ်ၼ်ၼူးမေႃလိၵ်ႈတီး ထိုဝ်းၶၼ်ႉၵျေႈ သမ်ႉပေႃးပ်ၼ် လၵ်းထၢၼ်မၼ်း ၶ်ၼ်ႈၶ်ၼ်ႈၶျေႇၶျေႇဝီယူႇယဝ်ႉ။

(ၺ) ၶိူင်ႉႁၢမ်း- **ပိုၼ်းၽြႃးၵျေႇမိူင်း ၵမ်ႇၶၢဝ်း ၽြႃးပလသိႁိၵ်ႇၵ**

ႁူၼ်ႇႁၢင်ႈၽြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ပလသိႁိၵ်ႇၵ (မိူင်းထီးၸတႉဝႃႈ ၽရေသိၼ်) ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ မိူဝ်ႈလေႇ မၢၼ်း ယိူင်ႈၵၢဝ်ႁူၼ်ႇႁၢင်ႈၽြႃး ၵၢၼ်ၼုၼ်ၶၵျေး ၵၢဝ်ၵူမုၼ်မၢၼ်းသေ မၢးမုၼ်းႁ်တ်းၸၶ ႁၢင်ႈၽြႃးပ်ၼ် ထဝ်ႈၶၢဝ်ႉၶၼ်ယဝ်ႉ။ ၵျေႉတုၵ်းယွၼ်း ၵ်ႈမၢးႁ်တ်းၸၶၸတႉ ပ်ၼ်ထဝ်ႈၵရႁၼ်ႇ ထဝ်ႈမႁိၼ်ႇတၼဝ် ထဝ်ႈၸလႄႈ ၼုၼ်ၵျေႃၼမ်း တေႇဝႃႇၶမ်ႇပိယတိတ်ႉသၶၼ်ယဝ်ႉ။ ၼုၼ်ၶၵျေးၶၼ်ႉ ယွၼ်ႉတူဝ်မၢၼ်း ယၢမ်ႈ လီႈထူပ်းတူဝ်ၽြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ၵၢၼ်ၸတႉမၢၼ်းၸလႄႈ ၼဝ်ထဝ်ႈထၚ်ႇတုၵ်းယွၼ်း။ တီးမၢးႁ်တ်းၸၶၸတႉ ပ်ၼ်တီးဝတ်ႉမႁၢဝိႁၢႇၡ၊ ဝ်ၚ်းၵၢၶုၡတ်ႉထပူႇၡ မိူင်းသီႇၡိလၚ်းၵျႇ၊ မိူဝ်ႈၽွင်း **3** ပီႇလိႇ။ မိူင်းသီႇၡိလၚ်းၵျ မိူဝ်ႈၽွင်းၶၢဝ်း ၼုၼ်ၵျေႃၼမ်း တေႇဝႃႇၶမ်ႇပိယတိတ်ႉသ ၵျေႉၽွင်းငမ်း။ ဝ်ၢးသေႁ်တ်းၸၶယဝ်ႉ ၵွပ်ႈ ပိူဝ်ႈၼုၼ်ၵျေႃၼမ်း မီးလ်ၶ်ႈၶျေႇထၵိုဝ်းလီ ဝီႉတႇသေႇၸလႄႈ ထၚ်ႇလ်ႉမေႃမိုဝ်းၼဝ် သွၼ်းမၢး။ မိူဝ်ႈယၢမ်း သွၼ်းၶၢဝ်း ၼုၼ်ၵိၼ်း၊ ၼုၼ်ၽိူပ်ႉသီႇၶျေႈမိူင်း၊ ၼုၼ်ၵျလူၼ်ႇ၊ ၼုၼ်ၶၵျေးၼဝ်ထိုဝ်းၶၼ်ႉ မၢးလွႈၸလႄႈ ထၚ်ႇပ်ၼ်မၢး၊ မိူဝ်းၼဝ်ပီႇမၢးလွႈၶၢဝ်း မေႃမိုဝ်းၵူၼ်း လေႇပ်ၼ်ႁၢႈႁူၵ်းပွၵ်ႈၵျေႈ တိုၼ်းၵမ်ႇပ်ၼ်လၢႈ လၢႈၶၼ်ယူႇ။

မိူဝ်ႈလေႇၶၢဝ်း လေႇဝီႉမိူဝ်ႈလ်ဝ်ၵၼ် သၢမ်တူၼ်။ ထိုဝ်ႈၼဝ်ထဝ်ႈၸတႉ (1) ၽြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ပလသိႁိၵ်ႇၵ (2) ၽြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ထိၚ်ႇတုလမ်ႇ (3) ၽြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ၵႃႇၽျေးၵမုၼ်ၶၼ်ယဝ်ႉ။ လၢၵ်ႇလၢၵ်ႇ လိူးလိူး ၶ်ၚ်းၼဝ်ထဝ်ႈသၢမ်တူၼ်ၶၢဝ်း ၽြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ပလသိႁိၵ်ႇၵၶၼ်ႉ လ်မ်မိူဝ်ႈၸတႇလေႇမၢး ၶိဝ်ႉႁွီႈ မၢၼ်းထဝ်ႈ တိုၼ်းယွမ်းဝီႉၵိတ်းၶိုင်ႈ။ လွင်ႈမၢၼ်းယွမ်းဝီႉၶၼ်ႉ ထဝ်ႈမႁိၼ်ႇတ လၢတ်ႈဝီႉဝႃႈ ‘ၶၼ်ႉ မၢၼ်း

ပိၼ် ၶိမိတ်ႈလဝ်ႈမိူဝ်းၶျေႈ၊ မၼ်းၶဝ်ႈ လဝ်ႈႁဝ်းတေၵမ်ႇယူႇ ၶႂ်ႈမိူင်းၶႄႉတႃႇသေႇ။ လဝ်ႈတေငႃႇ ႁႃၽူတ်ႇၵဝ် သတ်းတဝႃႇတီႈဢိၵူလၺ်းၼလႈ လင်ႇၼၶဝိႉ လၵ်ႉၼၶျေႇမၼ်းလဝ်ႈ လိူင်ႉၶဝိႉ' ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၵၼ်ၶႄႉ ၵူၼ်းမိူင်းလင်းၵျၼ်ႇ ၼိုႈလေႇထိင်ႈၵျႈၵူဝ်လေႇ မၼ်းတိုၼ်းၵမ်ႇလီႈ ပေႃးၵမ်ႇလွင်ႈ ၵူၼ်းမိူင်း ၵယုတ်ႉထယၼဝ် ၼိုၼ်းလေႇၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈသၢမ်တူၼ်လိူဝ်းၶၶႄႉ ဝၢႆးတၢင်ႇၵၶေႇၵလေႇယဝ်ႉ မိူဝ်းၶေၵူမုၼ် ပျူႇတိႁႃႇၼဝ် လဝ်ႈ ၶိူဝ်ၵၢင်ႁၢဝ်တင်းၵူင်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ သမ်ႉလီႈၵူႉဝႃႈ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ပလသိၵိုင်ႇၵၶႄႉ တႃႇတေပွႆႉလူလွမ် လွမ်းတူလုၺ်းတႃႇသေႇၶၶႄႉ ၼုၼ်ၵိၶၼ်းၼၢၶၼ်းဝိႉ ၼုၼ်ၽီသီႇၵျေႉၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၽီသီႇၵျေႉလိူဝ်းၶၶႄႉ **(1)** ၼုၼ်ၽီသုပၶၼ်ၶ **(2)** ၵျေႈပၶၼ်ၶ **(3)** ၼုၼ်ၽီသေျမ (တီႈၶိူင်ႈဝႃႈ လေႃးမ) **(4)** ၼုၼ်ၽီတၵ်ၼိၶ (တီႈၶိူင်ႈဝႃႈ ၼီၶ) ဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေမီးမႃး ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈသၢမ်တူၼ်ၶႄႉ သႃႇသၶျေႇ မိူင်းသီႇရိလင်း ၵျ ၵူဝ်ႈၵူင်းမႃးၼတႉၼတႉၶဝ်ယူႇ။ ၶႂ်ႈမိူင်းသီႇၵူဝ်ႇၶၶႄႉ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ပလသိၵိုင်ႇၵ ယူႇသဝ်းငႃႇမွၵ်ႈ **500** ပီပၢႆပိ။

မိူဝ်ႈၽွင်း **4** ၵေႇတီႇၶၶႄႉ ၼုၼ်ႁျေၼမ်း ၽလဝၶၼ်ႇတႃ မိူင်းၵယုတ်ႉထယ (ယၢမ်းလိဝ် ၶႂ်ႈ မိူင်းထီး) မႃးပၢင်းမိူဝ်း မိူင်းၼဝ်။ ဝၢႆးၶၶႄႉ ၶႂ်ႈမိူင်းၶၶႄႉ သိုပ်ႇလေႇထိင်ႈ **1000** တူၼ်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ တီႈမိူင်း ၵယုတ်ႉထယ လဝ်ႈယူႇသဝ်း မွၵ်ႈသွင်လူဝ်ႈၼုၼ်။ ထိုင်ပၢၼ်ၼုၼ်ႁျေၼမ်း ၵုတ်ႉတၶၶႄႉ ယွၼ်ႉမၼ်း ႁၢဝ်ႉမိူၵ်ႈ၊ ၵမ်ႇလွမ်းတြႃး၊ ၵမ်ႇၶပေႉယမ်ၽွႆးလႄႈ မိူင်းႁိမ်းႁွမ်း ၵွၼ်ၵၼ်မႃးတိုၵ်း ၵယုတ်ႉထယ။ သုမ်းသိုၵ်းလႄႈ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ပႃးမိူဝ်းလွမ်း မိူင်းသွၵ်ႉၵၼ်ႇတိ။ (မိူင်းၶႄႉ ပိၼ်မိူင်းလွႆးၼတႉၼတႉၶႄ တိုၵ်ႉႁႃသွၵ်ႈတူလုၺ်းပိုၼ်းယူႇ၊ လိပ်ႈတေပိၼ် မိူင်းၵမ်ႇပေႃးတီႈယႃး) မိူင်းၶၶႄႉၵျေႈ ဝၢႆးသေလီႈမိူဝ်းၽြႃး မိူင်းၼဝ်ယဝ်ႉ သိုပ်ႇလေႇဝိႉထိင်ႈ **225** တူၼ်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ဝၢႆးၶၶႄႉ မွၵ်ႈ **100** ပီ ပၢၼ်လဝ်ႈလႃးသူရိယ ၼိုၼ်ႈ ပိၼ်ၼုၼ် မိူင်းၵယုတ်ႉထယၼိုၼ်းၶၶႄႉ မၼ်းမႃးတိုၵ်းပေႉၼိုၼ်း မိူင်းသွၵ်ႉၵၼ်ႇတိလႄႈ ၼိုၼ်းပၢင်းၽြႃး ပိၼ်လဝ်ႈ မိူဝ်းၼိုၼ်းမိူင်း ၵယုတ်ႉထယထိင်ႈၵမ်းၶိူင်ႈ။ ၵၼ်ၶဝ်ႉမိူဝ်းမၼ်းလဝ်ႈ ယွမ်းဝိႉၶၶႄႉ မိူဝ်ႈ ၼိုၼ်းမႃးၵမ်းၶႄႉ လင်ႇၼိုၼ်းပိၼ်လေႇၶဝ်ယဝ်ႉ။

ဝၢႆးၶၶႄႉ မိူင်းၵျႇမပိူၵ်ႈ (မိူင်းယူၼ်း) သမ်ႉမႃးယွၼ်းပၢင်း။ ၵမ်းၵွၼ်တၢင်း လီႈမိူဝ်းၵူၼ်ႇႁၢင်ႈ ၼၽမၼ်းသွင်တူၼ်။ ပိႇႁၢၼ်ႉလွင်ႈ။ ဝၢႆးၶၶႄႉ ၼုၼ်ႁျေၼမ်း ၵဝ်လုၵ်ႈယိင်းမၼ်း ၶၢင်းလၼ်ႇတဝတီႇ မႃးၵၢပ်ႈပၼ် လဝ်ႈလႃးသူႇရိယ မိူင်းၵယုတ်ႉထယသေ ၼိုင်ၵဝ် ၵူႈလီႈၵၼ်လိတ်ႈမၼ်း။ ဝၢႆးမၼ်းၶၢင်း မႃးပိၼ်လဝ်ႈၶၢင်းမိူင်းလူင် မိူင်းၵယုတ်ႉထယယဝ်ႉ။ ၵူင်တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ မၼ်းၶၢင်းၵျေႈ ၼိုင်ႁႃလႃးမၼ်း ၼတႉ။ လႃးမၼ်းၼတႉ ၵဝ်ၼမ်းသၢမ်သိပ်းလွႆႉသေ ငႃႇမွၼ်ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူၽြႃးၼဝ်ဝိႉ၊ ပေႃးၵူၼ်းၵျႇမပိူၵ်ႈ ၼဝ် မႃးပၢင်းၽြႃးထိင်ႈ ၵူႈၼၶၢၼ် လိတ်ႈမၼ်းဝႃႈၶႄႉ။ ၼဝ်ၵျေႈ ၽွမ်ႉၼတႉ။ ၶႄႉပိၼ် လီႈထီႉၶိူင်ႈ။ လီႈထီႉသွင် ၶင်ႇၵူဝ်တေ တမ်းလွႆႉလီလီၶၶႄႉ မိူဝ်ႈလဝ်ႈႁျေၼမ်း မီးႁိမ်းမၼ်းၶၢင်း ၶႂ်ႈလုၵ်ႈၶွၼ်း ၶၶႄႉ မၼ်းၶၢင်းၵဝ်လီး သူပ်းငၢမ်းၵွၼ်ႈဝၼ်းသေ ၼျေႃးထၢမ်ထိင်ႈ လဝ်ႈႁျေၼမ်း။ လွင်ႈဝႃႈလူဝ်ႈလီႈ မႃးပိၼ် ၶၢင်းလုမ်ႈမိူင်းၶႄႉ ပိႇလီႈဝိႈၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ပလသိၵိုင်ႇၵ ၵၼ်လိတ်ႈမၼ်းသေပွၵ်ႈ ဝႃႈၶႄႉ။ လဝ်ႈႁျေၼမ်းၵျေႈ ယုမ်ႇမၼ်းၶၢင်းသေ ငႃႇၼၶၼတႉ။ ဝၢႆးလီႈၵူႉလီလီယဝ်ႉ မၼ်းၶၢင်းပွင်ႇၼၢဝ်ႇ ၼၶၵူႈ မၼ်းဝိးဝိး။ ၵူႈမႃးပၢင်း မိူဝ်းၵမ်းလိဝ်ဝႃႈၶႄႉ။ ၼဝ်ၵျေႈ မႃးၵမ်းလိဝ်ၼတႉ။ ၵူလၺ်းၵျႈ ၼုၼ်ႁျေၼမ်းပူၼ်ႉဝႃႈ

ၶဝ်တေဢမ်ႇႁၼ် ဢၼ်လႅတ်ႈမၼ်းၶင်ႇၵဝ်ႇၶဝ်သေ ၸၢင်းပၼ်။ ၵမ်းၼၼ်ႉ ဢၼ်လႅတ်ႈမၼ်း ပႆးၵႂႃႇ မိူင်းၵူၼ်းမပိူၼ်ႈယဝ်ႉ။

ယၢမ်းလီႈငိၼ်းဝႃႈ ဢၼ်လႅတ်ႈမၼ်း ၵႂႃႇၵႂႃႇယဝ်ႉၶႃႈၼၼ်ႉ ၼုၵ်ႉႁေႃၶမ်းလွႆလမ်ယဝ်ႉယဝ်ႉဝႃႈဝႃႈ သေ လွႆႉလမ်းလွမ်းၵမ်းလိဝ်။ ၵူၺ်းၵႃႈ ဢမ်ႇၶိုတ်းလီႈၶင်ႇၵဝ်ႇ။ လိုၼ်းသုတ်း ၼုၵ်ႉႁေႃၶမ်းသူႇၵိုဝ်ၵေႃႈ ယွၼ်ႉလီႈပူၼ်ႉသူပ်းၵၢမ်းၵႂႃႇၵေႃႈႁွင်းမၼ်း၊ တေမိူဝ်းတိုၵ်းဢဝ်ၶိုၼ်းၶႅၵ်ႈၵေႃႈ သမ်ႉပၼ်မိူင်းၵူး လဝ်ႈ ၶၢင်းႁေႃၶမ်းၵူၺ်းၶႅၵ်ႈၵေႃႈႁွင်းမၼ်း၊ လိုၼ်းသုတ်း ပၼ်လွႆဢမ်ႇလီ ဢမ်ႇၼွႆႈၵိၼ်ၼွႆႈယႅမ်ႉ၊ ဢမ်ႇမူၼ်ႈ ဢမ်ႇသိူဝ်း လပ်းတၢင်းပၼ်သေ လီႈၶဝ်ႈသူၼ်မၢၵ်ႇႁၢၵ်ႈၶမ်းၵႂႃႇ။

မိူဝ်ႈၽွင်းၶၼ်ႉ တီႈၵိင်းမႆႇ လဝ်ႈႁေႃၶမ်း ၽေၶေႇသမ်ႉၽွင်းငမ်း။ လဝ်ႈမီးလုၵ်ႈလၢႆးသွင်ၵေႃႉ၊ ၵေႃႉယႂ်ႇ ၸိုၼ်ႈပုတ်ႈႁၢင်ႈႁေႃ တီႈၵိင်းမႆႇ။ ၵေႃႉလဵၵ်ႉ ၸူႉၽွင်းငမ်းမိူင်းၵိင်းႁိူး။ ပွၵ်ႈၶိုင်ႈ လဝ်ႈလၢႆးၵွၼ်ႇ၊ ၵိင်းႁိူး လီႈငိၼ်းၶၢဝ်ႇဝႃႈ မိူင်းၵူႊမပိူၵ်ႈ မီးၽြေးပၼ်လဝ်ႈ ပလသိၵ်ႇၵိင်ႇၵၼ်ငလႈ လူႉသိုၵ်းလူႉသိုဝ်သေ မႃး လူဝ်းလဝ်ႈပီႈမၼ်း ၵိင်းမႆႇ ဢၢင်ႈၶႃႈတိုၵ်းဢဝ်ၽြေး။ ပီႈၵၢႆႈမၼ်းဝႃႈ ပေႃးဢဝ်လၢႆးတိုၵ်းလၢႆးတေႃးၶႅၼ်ႉ ပိႇ သၢင်ႇထုၵ်ႇ၊ ပၼ်လၢႆးႁၢႆႉ၊ လၢႆးဢမ်ႇလွမ်းတြူး။ တေပွႆႇလဝ်ႈသြူႇ သိႇၵိုထမ်ႇမ ၵူႉမွၵ်ႇတူလ်းၵွၼ်ႇဝႃႈၶႅၼ်။ ၵူၺ်းၵႃႈ ဢဝ်လၢႆးၶႅၼ်ႉသေယဝ်ႉၵူႉ။ ယွၼ်ႉၶၼ်ၼ် ၽြေးပၼ်လဝ်ႈမႃး လင်ႇမႃးထိုင်ၵိင်းႁိူး။ ၶေႃႈမႃးၵိင်းႁိူး ၶၼ်ႉ တီႈၵိင်းမႆႇ မႃးလိုဝ်ႈသဝ်းသၢမ်လိူၼ်သေ လင်ႇပၢင်းၵူႉၵိင်းႁိူး။ ဝၢႆးသေၶၼ်ႉႁၢႆးပီ ၼုၵ်ႉႁေႃၶမ်း ၵိင်းမႆႇ ၶဝ်ႈသူၼ်မၢၵ်ႇ ႁၢၵ်ႈၶမ်းၵူႉသေ လဝ်ႈၶွင်ႉလင်ႇမႃးပုတ်ႈ တီႈၵိင်းမႆႇ။ ၽြေးပၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ ပၢင်းမႃး လွမ်းတီႈၶၼ်ႈ။

မိူဝ်ႈၽွင်းၶၼ်ႈ 10 ၵေႃ,တိ,ၶၼ်ႉ တီႈမိူင်းသီၼ်ႈဝီသမ်ႉ ၼုၵ်ႉႁေႃၶမ်း လဝ်ႈလၵ်ႈၵျ၊ မႁၢ,ၵျ,လျ, ၽွင်းငမ်း။ ဝၢႆးၶၼ်ႉ လဝ်ႈၶမ်းၵိ,ၽြေႉ သမ်ႉမႃးပုတ်ႈ။ ထိုင်မႃး ပၢၼ်လဝ်ႈႁေႃၶမ်း ၶမ်းၵိပ်,ၽြေႉၶၼ်ႉ ၼုၵ်ႉႁေႃၶမ်း ဢၶေႇ,ၵထျ,ဝႃႈ ၼုၵ်ႉႁေႃၶမ်းၵိင်းမႆႇ ဝႃႈယၢပ်,ၶေႇ,ၶႅၼ်ႉသေ လွႆႉမႃးတိုၵ်းၵိင်းမႆႇ။ ဢမ်ႇ,လိုဝ် လီႈငလႈ လီႈၵူႉ။ လဝ်ႈႁေႃၶမ်း ၵိင်းမႆႇ,ယွမ်းၵၢၼ်ႉသေ လီၵၼ်ၵူႉ။ ယၢမ်းၶေႇၵၢၼ်ယဝ်ႉတူဝ်ႈသေ လုမ်း ၶဝ်လဝ်ႈ ဢၢင်ႈမႃးၸိုၼ်းသီၼ်ႈဝီၶၼ်ႉ ၶဝ်လင်,ၵူႉ,လိပ်ႈႁၢၼ်းတူလ်း တီႈၶိုင်ႈယဝ်ႉတီႈၶိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈ လၢဝ်းဝူး ႁူဝ်ငၵ,မႃႉ ၵူႉ,ႁၼ်ၽြေး ၶၼ်ႈဝတ်ႉၶၼ်ႈဝႃႈတီႈၶိုင်ႈ မွႆ,မွႆ,သွႆသွႆၶၼ်ႉ ဢၢမ်းဝႃႈ 'မိူင်းပိူၼ်ႈၸိုၼ်ႈ ယွႆ,ၶႅၼ်ႉ ႁွႆးဝႃႈ ၶဝ်မီးၽိလဝ်ႈမိူင်းလီလူင်' ၶႅၼ်ယူ,။ မၼ်းဝူၼ်ႉဝႃႈ 'ပေႃးၵဝ်မိူဝ်းၵွၼ်, ၽိလဝ်ႈမိူင်း ဢၼ်ၼမ်ႉၼမ်ႉလိူဝ်းၶႅၼ်ႉ ၵဝ်တေလၵ်ႉဢၢဝ် လွမ်,ထူင်ၵဝ်မိူဝ်းသေလဝ်ႈၶိုင်ႈ' ၶႅၼ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းၵေႃႈ ဢဝ် မႃးၶႃႈ။

မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉမႃးလွမ်းတၢင်း ၶိူဝ်လင်မႃႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈ ထူင်မၼ်းၶၵ်းၶေႇငလႈ ၵ်မ်,ဢဝ်ထူင်မၼ်း ၵူႉ,ဝိႉတၢင်းလင်။ ယူ,ယူ,ထူင်ၶၼ်ႉ သမ်ႉမႃးယူ,ၸိုၼ်း တၢင်းၶေႇတိုၵ်းတိုၵ်း။ ၵ်တ်းသွင်သၢမ်ၵမ်းၵေႃႈ ပၼ်သွင်သၢမ်ၵမ်း။ လိုၼ်းသုတ်း ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၶၵ်းၶေႇငလႈ ႁူဝ်,ပေႃးဢၢပ်,။ မၼ်းၵေႃႈ ဢၢမ်းၶႃႈၶႃႈ ၶႃႈ။ ၵူၺ်းၵႃႈ ဢမ်ႇ,လၢင်ႈၵ်တ်းႁူဝ်။ ထိုင်ႁွတ်ႈႁူၼ်း မေႃးမၼ်းဢၢင်ႈမႃးႁပ်ႉထူင်သေ ဢဝ်လူင်း။ လီႈ တူဝ်ႉမ်ၼ်ႈ ၽြေးပၼ်လဝ်ႈငလႈ ဢဝ်မဝ်းမိင်းၵူႉ။ လီႈၸိုၼ်းတွင်းပၢၼ်,ၶႃႈၶႃႈ လင်,လီၸိုၼ်း။ ၶႅၼ်ႉ ၵေႃႈ လီဢၢမ်းထ်င်ႈၵမ်းၶိုင်ႈ။ ဝၢႆးသေလီႈႁူႉဝႃႈ လၢၵ်,လၢႆးၶေႇ,ၶႅၼ်ၶၼ်ႉ ၵူၼ်းၶၼ်ႈဝၢၼ်ႈၶၼ်ႈသူၼ် ၵွၼ်

ဢၼ်မႃးတူၺ်း ပေႃးၵမ်ႉထႅတ်ႈ။ ၵၼ်လၢၵ်ႈလိူၼ်ႈၶႄႈ ထႅင်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈငတ. လူဝ်ႇလီႈမႃးပြႃးၶႃႈ. တၢၵ်ႈ, ၶဝ်ႈဝႆႉၶိူဝ်ႇလၢၼ်း မိူဝ်ႈလႆႇၵေႃႈ ၶူၵ်ႉၶူၵမ်ႉမႃးယႃႉ မႃးၵဝ်းထႅင်ႈသေပွၵ်ႈၶႃႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ဝႆးၶၼ်ႉ ၼၢဝ်ႇမၼ်းထိုင်ႁူဝ်ႈ တီႈၼုၼ်ၵေႃၼမ်း။ ပေႃးၼုၼ်ၵေႃၼမ်း လီႈငိၼ်းၶင်ႈၶၼ် မၼ်းလႆႈ ၵမ်ႉလႆႈ ၵဝ်ႁူဝ်ႈပွႆးတူၵ်းတူၺ်း ၶၢင်ႈၶမ်ႉတူႈၶမ်ႉ မိၼ်ၶၼ်ႉလူး။ သင်ဝႃႈ ၵီၢတူႈၶမ်ႉၶၼ်ႉ ၵီၢႁူဝ်ႈ ငတ. လီၵၢမ်းငတ.ငတ.ၶႃႈယူႈ။ ဝႆးလၢမ်းတူၺ်း ၵေႃႈပိၼ်ၶၼ်ငတ. တေႃႈဝၼ်းမိူဝ်ႈၶႃႈ။ (ၶမ်ႉတူႈ ၶၼ်ႉ လီႈၵူႉဝႃႈ ပိၼ်ၶမ်ႉတူႈ၊ မီးတၢင်းၵွၵ်ႈသိၼ်ႈဝီ ၵ 6 လၵ်ႈ၊ မီးၵိမ်းလေႈၵူၶၼ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ)။ ဝႆးၶၼ်ႉ ၵဝ်ႁူဝ်ႈလၢမ်းတူၺ်း ၶၢင်ႈၶမ်ႉပုင်ႈ၊ ၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႉလိူတ်ႈၵမ်ႉမိူႈ တေႃႈထိုင်ယၢမ်းလိဝ်။ (ၶမ်ႉပုင်ႈၶၼ်ႉ ယၢမ်းလိဝ် မီးတၢင်းလၢၼ်းလေႈၵူ ၵိမ်းဝၢၼ်ႈလူင်ငမႈၶၼ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ)။ လိူဝ်းၶႃႈ ပိၼ်လွင်ႈလၢၵ်ႈလၢၵ်ႈလိူၼ်း လိူၼ်းလူင် ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵေႃႈမိူင်း ၶင်ႈၶၢင်းပိုၼ်း။

ဝႆးလီႈလၢမ်းတူၺ်း ၵူႈလိူဝ်ႉၵူႈပိူင်ယဝ်ႉ ၼုၼ်ၵေႃၼမ်းၵေႃႈ ယုမ်ႉၶမ်ႉဢတ်ႉ ပြႃးႁူဝ်ႈငတ.ငတ.။ ႁွပ်ႈမၼ်းဢတ်ႉၼၢၼ်ႈၶႄႈ သမ်ႉတိုၵ်ႉထၢင်ႈဝႃႈ မၼ်းပိၼ်ၽီၶႃႈၵူၺ်းငလႈ လင်ႈၵႃလိူၼ်း တႃႈတေပႆႈၽီ/ သွင်ႈၽီ လဝ်ႈမိူင်းဝႃႈၶႃႈ။ ဝႆးၶၼ်ႉ တႃႈတေပႆႈၽီ လိူဝ်းမီးဝူဝ်း ၵိမ်တႅဝ်ႇဝူဝ်း၊ လိူဝ်းမီးမူ၊ မီးၵႆႉ၊ မီးပိတ်း ၵေႃႈတေႃႈၶၼ်။ ယွၼ်ႉၵမ်ႉၵျိူၵ်ႈ တၢင်းၵိတ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉငလႈ ၼမ်ႈလိၼ်းသုတ်း ၼၢဝ်းၶႄႈမိူင်းလမ် လိင်းၶၼ်ႉ ၼုၼ်ၽီသီႈၵေႃႉ ၵၼ်ပႆႇလုမ်းလႃး ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ လင်ႈပၢင်းၵဝ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ပႆႈႁူဝ်ႈယူႈ သဝ်းၶၢင်းထမ်ႈ တီႈလွႆသၢမ်သိပ်းပုၼ်ႉပိတ်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ထိုင်ၼၢဝ်းပႆႈၽီမႃး ၵမ်ႉလီႈၵၼ် ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ ငလႈ ၼဝ်လင်ႈဝႃႈ ‘ၽီလဝ်ႈမိူင်း ၵိင်းမိႈ မိူဝ်ႈၼိုၼ်းၵိင်းမိႈယဝ်ႉ’ ၶႃႈ ဢၼ်ယူႈ။ လဝ်ႈႁူဝ်ႈယူႈဝႆႉတီႈၶၼ်ႈ ၼၢဝ်းယၢမ်းတေမီး **100** ပီပႆ။

ထိုင်မႃးၵေႃႈတီႈ **1564** (သၵ်ႉဢရတ်ႉ **926**) လိူၼ်သီႈလွင်ႈ **2** ၼမ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈငမ်းပႆးလူင် မိူင်း ၵယုတ်ႉထယ ၵူမ်ႈလုၵ်ႈၶွင်ႉ **300** လဝ်ႈ၊ ၵိၵ်ႈပႃး ပီႈပီႈၶွင်ႉၶွင်ႉ **1000** ၵူၼ်း၊ မႃးလွမ်းၼိုႈပြႃးပိၼ် လဝ်ႈ တီႈသိၼ်ႈဝီ။ လိူဝ်ၶၼ်ႉ လုၵ်ႈၶွင်ႉၵိမ်မၼ်းလဝ်ႈ ၵွၼ်လဝ်ႈလၢင်းၼဝ် **100** တူၼ်၊ လဝ်ႈသၢင်ႈ **200** လဝ်ႈ၊ တၵႃႈထႅင်ႈ **500** ၵူၼ်းသေ သမ်ႉၵွၵ်ႈမႃးလွမ်း ၼူးဝႃးလူင် မႃးၵႃၼိုႈ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈထႅင်ႈ။ ၼဝ် လဝ်ႈသွင်လုမ်း မႃးလႃးဢၼ် တီႈၵိင်းမိႈ။ ယွၼ်ႉပိၼ်ၼၢဝ်းၼဝ်ႈဝႃႈယဝ်ႉငလႈ လီမႃးၵဝ်ဝႃႈ တီႈၵိင်းမိႈ။ ၵွၵ်ႈဝႃႈယဝ်ႉ လင်ႈသိုပ်ႈၼၢဝ်းတၢင်း။ မိူဝ်ႈၵႃၼိုႈပြႃးၶၼ်ႉ လိၵ်ႈဢၼ်ၵိတ်းသွင်လုမ်း။ လုမ်းလဝ်ႈၼူးဝႃး လူင်ၼဝ် ၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း မႃးၵႃပွတ်းတူၵ်းၼူင်း။ လုမ်းလုၵ်ႈၶွင်ႉ ၵိမ်မၼ်းလဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵူႈၵႃသွၵ်ႈ ၽိၢ, ၵွၵ်ႈၼူင်း။

ၽွင်းၶၼ်ႉ မိူင်းသိၼ်ႈဝီ လဝ်ႈၼမ်းၼၢၼ်ႈၽႃႉ ၵုပ်ႉဝၢၼ်ႈၵိၼ်မိူင်းဝႆႉ။ ယၢမ်းမႃးထိုင် သိၼ်ႈဝီ ၶၼ်ႉ ၼဝ်လဝ်ႈမႃးၼျပၢင်ၼဝ် ငတႈဝၢၼ်ႈငတႈမိူင်း တီႈၵိမ်းငမႈၶမ်ႉပၢင် ၼွႈဢၼ်ၶၼ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ။ (ယၢမ်း လိဝ် မီးလွမ်းၵိမ်းႁွမ်း ဝိင်းလၢၼ်း)။ ဝတ်ႉဝႃးၼဝ်လဝ်ႈၵေႃႈ ယွၼ်ႉမႃးၵေႃႈသၢင်ႈ ၵိမ်းတူၼ်ႈမိႉလွင်ႈငလႈ တၢင်ႈလိူဝ်ႈဝတ်ႉဝႃႈ ဝတ်ႉသီႈရိၼ်ၶႃႈယူႈ။ (ယၢမ်းလိဝ် မီးၵိမ်းတၢင်းလူင်၊ ႁူဝ်ႈသိၼ်ႈဝီ)။ ၼၢဝ်းတၢင်းလုၵ်ႉ ၵိင်းမိႈမႃးထိုင် သိၼ်ႈဝီၶႃႈ လီႈမႃး **5** လိူၼ်တိမ်တိမ်။ လွမ်းၶင်ႈၶၢင်းၽိုၼ်မႆႈဝႆႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈငမ်းပႆးလူင် မႃးႁွတ်ႈသိၼ်ႈဝီၶၼ်ႉ မိၼ်ႈမိူဝ်ႈ ပီၵေႃႈတီႈ **1565**၊ သႃႈသၶႄႈ **2109** (သၵ်ႉ- **927**)ၶၼ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ။

မူိဝ်ႈၶဝ်လဝ်ႈ ၸတ,မူိဝ်ႈထူပ်း လဝ်ႈၶမ်းၼ်ၶ်ၽျႃ.ၶၼၶ်. ယွၶ်.ပိ,ယၢမ်ႈလိႈၵျၶ် မုၶ်လဝ်ႈမႃးႁိူဝ် မၶ်းလဝ်ႈလွမ်ထၢင်,ဝႃး ပ်ၶ်ၽွင်းၼ်ဝ်ၵူဝ်လွမ်ႈ မူိင်းလုံသေမႃးၵူလုံးၶ်ယဝ်.။ ယၢမ်းမူိဝ်ႈလိႈတွင်ႈထၢမ်ဝႃး သူလဝ်ႈလုၵ်.တီႈလုံမႃး? သမ်.ပ်ၶ်ၵူၶ်းၵီႈသင်? မီးလွင်ႈတၢင်းလိုင်.ႁိုဝ်သေ မႃးၶ်ၶၼ်. လဝ်ႈငမ်းပိုး လူင်မွၵ်,ဝႃး "ၶုၶ်ၵျေၶမ်းၵိုလ်.! ၵဝ်းၶ်. ၵမ်,လုံႈၵူၶ်းထမ်,မတႃ,ယူဝ်းယူဝ်း၊ ၵဝ်းပ်ၶ်မုၶ်လဝ်ႈ လုၵ်ႈသိတ်ႈပြႃးပ်ၶ်လဝ်ႈ ၵၶ်ၵ်တ်းၵၢၶ်သႃ,သၶျေ,၊ ၵၶ်ၵူၶ်းတင်းလိ ၵိုဝ်းလီပိုင်ႈၵိုင်ၶၼ်.ၵိုဝ်ႈ၊ ၵၶ်မႃးၶ်. လွင်ႈဝၢၶ်ႈလွင်ႈမူိင်း၊ လွင်ႈၵႃ.လွင်ႈၼ်၊ လွင်ႈလုၵ်ႈလွင်ႈမေးၵျေႈ ၵမ်,လုံႈသေၵၶ်၊ ပိုင် လူင်မၶ်း ယိုင်းၵၢၶ်းမႃးၵျၼ်ႈ ပြႃးပ်ၶ်လဝ်ႈ ပလသိၵိင်,ၵ ၵၶ်လုၵ်.ၵ်င်းမိ,မႃးၶၼ်.ၵိုဝ်ႈ"ၶ်ယူ,။ ဝ်ၢးပွင်,လုံယဝ်. လင်,ၼ်ၶ်း ၵၶ်,တေႃးၸတ.ၸတ.ဝႃးဝႃး။ (ၶ်.ၸတ. ပ်ၶ်ထမ်,မတႃ, ၵူၶ်းပိ,ယၢမ်းထူပ်း မုၶ်လဝ်ႈၶ်. တေမူၶ်ၶ်လိၢလိၢၵူလုံး၊ မူၶ်ၶုၶ်ၵျေၶမ်း တေ,ဝႃ,ၶမ်ပိယတိတ်.သၵျေႈ မူိဝ်ႈၸတ,ထူပ်း လဝ်ႈမၵိၶ်,တ၊ ၶိူဝ်လွိမၵိၶ်,တလေ.ၶၼ်.ၵျေႈ ၼ်ႈမူၶ်လိၢးၶ်.ၶင်,ၵဝ်,၊ ၶုၶ်ၵျေၶမ်းၶဝ်တၢင်,လဝ်ႈ မူၶ်ၶ်ၵူလုံး)

ဝ်ၢးၶၼ်. လင်,ၵုပ်,ၸၶၵၶ် လွင်ႈပြႃးပ်ၶ်လဝ်ႈ ပလသိၵိင်,ၵ။ ၶုၶ်ၵျေၶမ်းၵျေႈ လၢတ်းၸၶ ၵၶ်ယၢမ်ႈငိၶ်းၶၼ်.ဝႃး ပ်ၶ်ၽီလဝ်ႈမူိင်း ၵ်င်,မိ,ၶ်ၵူလုံး။ မၶ်းလဝ်ႈဝႃး 'ၶုၶ်ၽီလဝ်ႈမူိင်း မူိင်းၵ်င်း မိ,ၶ်. လိႈငိၶ်းဝႃး မၶ်းလၢၵ်,လိၢးၶျေ,ၶ်ၵေႃး၊ ၵူလုံးၵႃႈ မႃးၵွတ်ႈတီႈၶ်ႈ ၵမ်,တၶ်းႁိူင် သမ်.ၵျိလိၢ ၵူ,တၢင်းလုံၼ်ၶ်းၵျေႈ ၵမ်,ၵူ.၊ တေႃ,ယၢမ်းၶ်. ယင်းပိ,ၵျၶ်ၼ်ၶ်း'ၶ်ယဝ်.။ လိႈငိၶ်းၵူမ်းၶင်,ၶၼ် လဝ်ႈငမ်းပိုးလူင် လူမ်းသူိဝ်းၵူ,ၸတ.ၸတ.။ ဝ်ၢးၶၼ်. လင်,သွၶ်းၸၶၵျေၢင်ႈမၶ်း တူၶ်ၶိုင်ႈသေ ဝႃး 'ပြႃးပ်ၶ်လဝ်ႈၶၼ်. ၵျၢင်ႈမၶ်းမူၶ်ၶ်ၵိုဝ်ႈ' ၶ်သေ လုံ.လွမ်းၵျၼ်ႈ။ ၵူၶ်,ၵျၢင်ႈပုတ်.ထလဝ်ႈ ၵၶ် မၶ်းလဝ်ႈ သွၶ်းၸၶဝိ. တီႈသ်ၶ်ႈဝီ ယၢမ်းလ်ဝ် မီးဝိ.တီႈ ဝတ်.လေႈၵ်ဝ်ႈ၊ တီႈလေႈၵူ၊ တိုၵ်.မီးဝိ. တေႃ,ယၢမ်းလ်ဝ်။

လွမ်းတၢင်းၼ်ႈလုံ ၽွင်းမူိင်းၵျေ.ၶိုင်ႈလၢတ်းၶၼ်.သေ ၶုၶ်ၵျေၶမ်း ၵွင်.ၵဝ်မူးသူိဝ်း ပေႃး ထွၶ်း ၵူဝ်မူိင်းလွမ်းၵျၼ်ႈ။ ယွၶ်.မၶ်းပ်ၶ် ၵူၶ်းလေ,ထူိၶ်, ယူဝ်လိႈၵျၶ် ၵၶ်လၢၵ်,လၢၵ်,လိၢးလိၢး။ မၶ်းၵျေႈ လဝ်ႈထိုင်ဝႃး မူိဝ်ႈယၢမ်းၶၼ် တီႈၶ်ႈထမ်ႈ လွိသၢမ်သိပ်းၶၼ်. ယၢမ်ႈၵျၶ်မႃးငဝ်းၽီး ၵၶ် လၢၵ်,လၢၵ်,လိၢးလိၢးမႃးၵေႃး၊ ၵူလုံးၵႃႈ ပ်ၶ်ၵီႈသင်ၸတ.ၵမ်,ၵူ.။ ပေႃးလိႈငိၶ်းၶင်,ၶၼ် လုံ.ၵူ,လွမ်း ၼ်ႈတီႈၶၼ်ႈ။ ယွၶ်.ထိုင်ၼၢဝ်းယၢမ်း သႃ,သၶျေ, လူဝ်,လိႈႁိူဝ်ႈႁိူင်း ၶ်ႈပွတ်းတွၶ်းၶ်.ယဝ်.ၸလႈ ယၢမ်း မူးသူိဝ်းပူ,ထွၶ်း ၵၢင်ႈမႃးၵျၼ်ႈ ပြႃးပ်ၶ်လဝ်ႈ ပွတ်းတၢင်းၶၼ်. လဝ်ႈၵဝ်းပေႃးမႃး ၸၶတူဝ်ၸၶၼ်ိင်း လဝ်ႈသေ ၸၶပေႃးၵူမုၶ်မၶ်းလဝ်ႈ မီးယူ,တုံႈတူၶ်ႈမိ.မၢၵ်,ၶျေ ၶိူဝ်ၵုင်း တီႈၵူဝ်မူိင်းၶၼ်.ယဝ်.ၶ် ယဝ်.။ (တီႈၶၼ်ႈ ဝ်ၢးၶၼ်.ၸတ,ဝိ. ၵွင်းမူးလူင်လိၢလိၢၶျေ,)။

ပေႃးလိႈၵျၶ်ၶင်,ၶၼ် လူမ်းလူမ်းသူိဝ်းသူိဝ်းသေ ၵ်ၶ်,မႃးလဝ်ႈထိုင် ၶုၶ်ၵျေၶမ်း။ ပေႃးလိႈ ငိၶ်းယဝ်. လဝ်ႈငမ်းပိုးလူင် ၵွၶ်ၵူဝ်ၵွၶ်ၶျေႈသေ ၵ်တ်းပွိႈၵပ်.ပြႃးပ်ၶ်လဝ်ႈ ၸတ.ၸတ.ဝႃးဝႃး။ ဝတ်.ဝႃးမၶ်းလဝ်ႈၵျေႈ ၶုၶ်ၵျေၶမ်း ၵ်တ်းလူ,ဝိ.ပႃး။ တႃ,ၵ်တ်းဝေယႃ,ဝတ်.လ မၶ်းလဝ်ႈတႃ,သေ, ၶၼ်. ၶုၶ်ၵျေၶမ်းၵၢပ်ႈပၶ် မူးသူိဝ်းပေႃႈထွၶ်း။ ၵႃႈပ်ၶ်ၼ်ွၶ်,တင်းလိၢၵျေႈ လူတ်းပၶ်ပႃးမူတ်း။ တႃ, မၶ်း သမ်.လုံ.ၵ်ပ်းၵိၶ်ပႃးၼ်ွၶ်, ဝၢၶ်ႈၵိမ်းၵွမ်း ၵူဝ်မူိင်းလိုဝ်းၶၼ်.တင်းမူတ်းသေ ပၶ်ပႃးၵိႈၶျေႈသူၶ် ႁိူၵ်ႈ တိမ်တိမ်ထူၶ်ႈထူၶ်ႈၶ်ယဝ်.။ ဝ်ၢးၶၼ်. တီႈလေႈၵ်ဝ်ႈ ဝတ်.ဝႃးသင်,ၼ်ႃ,ၵျေႈ ၵ်တ်းလူ,ဝိ.ပႃးတင်း ၶမ်။ ၸတ,ၵဝ်ၶၼ်.မႃး မူိင်းသ်ၶ်ႈဝီၶ်. ဝၢၶ်ႈၵျေႈႁိူင်း၊ မူိင်းၵျေႈၼ်ၶ်ႈယုံ,မႃး၊ သႃ,သၶျေ, ပြႃး ပ်ၶ်လဝ်ႈၵျေႈ ၼ်ၶ်ႈယုံ,မႃးၸတ.ၸတ.။ ၼ်ႃႈဝၢၶ်ႈၵူၶ်းမူိင်းၵျေႈ မေၵ်တ်းၵၢၶ်တႃ,ၶ၊ သိ,လ၊ ၽျေ,ဝ

ၶႄႉမႃးႁၢင်းၽင်ႁၢင်းမၼ်း။ တူဝ်လဝ်ႈၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ ၵူႈဝၼ်းသိၼ် ပၢင်းၵဝ်လဝ်ႈငမ်းပိူၼ်းလူင်သေ မိူဝ်းမီတ်ႉ တျႉပၼ် ထမ်မၶေႃးသင်ႇသွၼ် တီႈႁၢင်ႈတီႈၵျေႃ ၵူႈသိၼ်သိၼ်။ ၵၼ်ပိၼ်တၢႉလဝ်ႈငမ်းပိူၼ်းလူင် ၵၼ် လုၵ်းမိူင်းထိူးမႃးၶၼ်ႉၵေႃႈ လွႆႉၼတႉဝၢၼ်ႈၼတႉမိူင်းၵူႉ တီႈဝၢၼ်ႈမႂ်ႇ သူပ်းပၢင်ၶၼ်ႉၶီယဝ်ႉ။

ၼတႉၵဝ်ၶၼ်ႉမႃး လဝ်ႈၸေႃႉၶဝ် ပၢၼ်သိုပ်ႇပၢၼ်ၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်ၵိူဝ်းလီ၊ ၶပ်ႉယမ်၊ ဝိူႈသၢမႃး ၵူႈသိုပ်ႇသိုပ်ႇ။ ပွႆးၿႃးၵေႃႈ ပေႃးလိူၼ်သီႇလိူၼ်သီႇမႃး ၵွၼ်ၵၼ်ၵိတ်းမႃး ၵူႈပီပီ။ သျႉသၶႄႉ မိူင်းသီၼ်ႈ ၿီၵေႃႈ ဝႃးၶၼ်ႉ လီႈဝူႈ ၵိုဝ်ႈၵိူင်းမႃးၼတႉၼတႉ။ ၵၼ်ပိၼ်ဝတ်ႉ သျႉသၶႄႉၵိူင်းယူၼ်းၵေႃႈ လီႈႁၼ် သိုပ်ႇၼၽႈၵူႉထႅင်ႈ လွမ်းတီႈႁိမ်းႁွမ်း သိၼ်ႈၿီလိူဝ်းၶၼ်ႉတင်းၶမ်။

(တ) ၶေႃႈထတ်းသၢင်–

ၵၼ်ဝူႈၶိူင်းပပ်ႉၶီႉ 'မီးလွင်ႈလၢၵ်ႇလိူဝ်းသင်?, ထုၵ်ႇလီပိၼ်ၶင်ႇၵိူဝ်? ယူပ်ႈယွမ်းသင်' ၼတႉ ၵူႉ။ ၶိူင်းပပ်ႉၶၼ်ႉ လီႈႁၼ်တိၼ်ႈဝီႉဝူႈ လဝ်ႈၵၢႁၼ်ႇမႁိၼ်ႇတ မႃးၵိတ်းသျႉသၶႄႉ မိူင်းလင်းၵျၶီႉ မိၼ်ႈမိူဝ်ႈသင်ႇၵယၶႄႉ ပွၵ်ႈၵမ်းသီႇဝူႈၶီႉ။ တီႈၼတႉမၼ်း မိၼ်ႈမိူဝ်ႈသင်ႇၵယၶႄႉ ၵမ်းထူၼ်ႈသၢမ်၊ ၽွင်း 3 ပီႇလီႇၶၼ်ႉၵူလ်းၼလႈ လီႈႁၼ်ပီမၼ်း ၽိတ်းဝီႉၵိတ်းၵီႈ။ လိူဝ်သေၶၼ်ႉ လီႈႁၼ်ၵၼ် တိၼ်ႈတူဝ် ပျႉလိၽိတ်းဝီႉၵိတ်းၵွတ်း၊ ယွၼ်ႉၵမ်ႇလွႆႈ ၵူၼ်းသွၼ်ပျႉလိမႃးၼလႈ ၵမ်ႇပိၼ်သင်ၶင်ႇ ၵဝ်ႇ။

(ထ) ၶေႃႈမူၼ်ႈမွၼ်း–

လိုၼ်းသုတ်း မိူဝ်းၶႄႈထျႉပိူၼ်မႃး လလေးလဝ်ႈလွႆတူၼ်လွႆ သိုပ်ႇတိၼ်ႈထိင်ႈၵေႃႈ ပေႃးပိၼ်လီႈ ၵူႈငိူင်ႉၼဝႈပၼ် ၵၼ်လွႆႉၵူမ်းမၢၼ်ႈၶမ်ၶၼ်ႉသေၵမ်း။ ပေႃးပိၼ်လီႈ ၵဝ်ၵူမ်းပျႉလိသွႆႇၵဝ်။ ၽိုင်ႈ တိၼ်ႈ/ၽိုင်ႈလူ လင်ႇၵျႉလူင်တီးၶီႉ ယွၼ်ႉမၼ်းပိၼ် ၽိုင်ႈထုင်းၵွၼ်ႇၵဝ်ႇလူင် ၵၼ်မီးၵျႈမီးၶၼ်ၶၼ်ႉ ၼလႈ ၵူႈၵွၼ်ၵၼ် သိုပ်ႇလွႆးပွႆႉထိင်းၵူႉ ပွတ်းၽင်တွၼ်ႈမၼ်း ယိုၼ်းယိုၼ်းယၢဝ်းယၢဝ်းသေၵမ်း။ လိူဝ် ၶၼ်ႉ ပပ်ႉၵဝ်ႇပပ်ႉမွၼ် လင်ႇၵျႉလူင်တီး ၵၼ်မီးၵျႈၶၼ်လိူဝ်းၶီႉ လီၵွၼ်ၵၼ် ၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း ၶိုၼ်းသွၵ်ႈႁူမူတ်းမူတ်းသေ ၶိုၼ်းပေႃႉဝီႉ ၵူႈပိၼ်ပပ်ႉ၊ ၵမ်ႇၶၼ် ၶိုၼ်းၵဝ်ၵွင်ႈထီႇ/လၢၵ်ႈသၵ်ၼ်ႇ ၶိုၼ်းပေႃႉဝီႉလီလီ၊ ၵဝ်သိမ်းဝီႉၶိူင်းၶွမ်း၊ ၶိူင်းၵိူင်းတူလ်းလိၵ်ႈ၊ ၵဝ်တၢင်ႇၶိူဝ် ၵိၼ်ႇထိူဝ်ႇၶိတ်ႉၼတႉ ၵူႉသေ သိုပ်ႇထိင်းသိမ်းဝီႉ၊ ယွၼ်ႉမၼ်းပိၼ် ၶွင်မီးၵျႈမီးၶၼ်။

မႂ်ႇသုင်ၵၼ်သေၵမ်း!

ၽိုၼ်ၵိူင်–

1. **လလေးလိူဝ်းလိုၼ်ႈ ၵွင်းထူဝ်ႇလိၼ် ၶိုၼ်းတိၼ်ႈပီ 1341၊ ပိုၼ်းၿႃး ပလသိႁိင်ႇၵ လင်ႇၵျႉလူင်**
2. **လဝ်ႈလျႉရိၼ်ႇတတိၼ်ႈ၊ ပိုၼ်းၵ်ပ်ႈ ၿႃးလဝ်ႈၵျေႉမိူင်း၊ မိူင်းသီၼ်ႈၿီ**

မႃတွင်း – ၽိုၼ်လိၵ်ႈၶီႉ ၽူႈတိၼ်ႈၵဝ်ၵူႉလူၵၢၼ်ႇတီႈပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႇၽၢႆႇလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်း 1၊ ၵၼ် လတ်းၵိတ်းတီႈဝတ်ႉတီးၵွင်ႈမျေႉၽငႇသျႉ၊ ၵဝ်ႈလၵ်း၊ ဝိင်းတျႈႁင်ႈ မိူဝ်ႈပီၶရိတ်ႉ 2013 ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။